

Tomislav Bali

povijest

Neven Budak - povodom pokretanja biblioteke

“Hrvatska povijest”

Razgovor sa dr. sc. Nevenom Budakom potaknut je pokretanjem biblioteke «Hrvatska povijest» unutar koje bi u obliku sinteze trebala bila obrađena sva vremenska razdoblja i relevantni politički, društveni, kulturni i ekonomski aspekti hrvatske povijesti.

1. Koji razlozi stoje iza pokretanja biblioteke “Hrvatska povijest”?

Pokretanje ove biblioteke bilo je inicirano činjenicom da hrvatska historiografija još uvijek nije uspjela proizvesti pravu sintezu hrvatske povijesti. Iako je pokušaja bilo, a 1971. osnovan je i Institut za hrvatsku povijest (danas Zavod za hrvatsku povijest) s glavnom zadaćom pisanja sinteze, osim dijelova Historije naroda Jugoslavije i nekih fragmenata izdanih kao monografije rezultata nije bilo. Nakon što je Tomislav Raukar objavio svoje Hrvatsko srednjovjekovlje, Vladimir Štokalo (izdavačka kuća Barbat) došao je na ideju da okupi grupu povjesničara koja bi napisala hrvatsku povijest novog vijeka. Nakon što je Barbat zapao u teškoće, Leykam international preuzeo je projekt i proširio ga na čitavu hrvatsku povijest. Cilj je izdavačke kuće, i mene kao glavnog urednika, napokon ostvariti projekt sinteze.

2. Redoslijed kojim se trebaju obrađivati određena razdoblja poprilično je znakovit. Dojam je da nije slučajno što su prve tri knjige koje su izašle u sklopu biblioteke posvećene razdoblju ranoga novoga vijeka, koje je dosad vjerojatno najslabije obrađivano od strane hrvatske historiografije.

Kako sam već rekao, ideja gospodina Štokala bila je da se obradi samo novovjekovno razdoblje, pa se trebalo raditi na tri knjige: ranome novom vijeku, 19. stoljeću i 20. stoljeću. Ove dvije potonje imale su po jednog autora, a prva četiri. Možda je i zato rad na ranome novom vijeku odmicao najbrže. Napokon se pokazalo da bi jedna knjiga koja bi obrađivala čitavo ranonovovjekovno razdoblje bila preopsežna i preskupa, pa smo se odlučili za tri sveska. Naravno da nam je drago da smo najprije “zakrpali” baš najveću historiografsku “rupu”, ali se moglo dogoditi da prvo izađe povijest 20. stoljeća, što bi bilo jednako tako važno.

3. Kako napreduje rad na novim izdanjima unutar biblioteke? Može li se saznati tko su autori novih izdanja i kojim će se temama unutar pojedinih razdoblja ona baviti?

Pri kraju je rad na knjizi o 20. stoljeću, čiji je autor Marijan Maticka, pa bi ona trebala izaći iz tiska ove jeseni. Trenutačno se pišu još dvije knjige: Robert Matijašić sa Sveučilišta u Puli autor je knjige o antičkom razdoblju, a Marko Trogrlić sa Sveučilišta u Splitu piše knjigu o 19. stoljeću. Za ostale smo knjige razgovarali s nekim autorima, ali još nemamo s njima potpisane ugovore, pa ne bih htio najavljivati njihova imena. U svakom slučaju, planirane su knjige o prethistoriji, o kasnoj antici, dvije o srednjem vijeku i jedna o najnovijem razdoblju Republike Hrvatske.

4. Postoje li neke teme koje se neće uklopiti u koncept biblioteke, a da je njihova obrada nužna i poželjna na razini sinteze?

Sinteza je zamišljena tako da prikaže sadašnje stanje hrvatske historiografije. Teme kojima

se hrvatska povijesna znanost ne bavi, a trebala bi se baviti, neće biti u sintezi jer se od autora ne očekuje da se za ovakav projekt bave istraživanjima, već samo sintetiziranjem postojećih spoznaja. Iako postoji načelan dogovor o strukturi djela s obzirom na teme koje bi trebale biti obrađene, konačni rezultat ovisi u velikoj mjeri o pojedinom autoru, ali i o mogućnostima koje nudi postojeća građa i stupanj njezine istraženosti.

- 5. Ako se usredotočimo samo na sinteze hrvatskog srednjovjekovlja, u posljednjih petnaestak godina pojavio se niz izdanja koje se bave istim, od obrada određenih razdoblja pa do potpunih, a koja bi ipak trebala zadovoljiti potrebe svih zainteresiranih - od studenata pa do stručnjaka. Ako se konstantno pojavljuju nove sinteze, koji su nedostaci postojećih, te koji bi prostor trebala ispuniti biblioteka "Hrvatska povijest"?**

Ne bih se složio s tvrdnjom da se u Hrvatskoj pojavljuju sinteze. Srednji je vijek u boljem položaju od ostalih razdoblja (*Povijest Hrvata u ranom srednjem vijeku* Nade Klaić, već spomenuto *Hrvatsko srednjovjekovlje* Tomislava Raukara ili *Hrvatski rani srednji vijek* Ive Goldsteina), ali ni on nema cjelovitu sintezu. Nada Klaić i Ivo Goldstein bave se ranim srednjim vijekom, a Tomislav Raukar to razdoblje samo dodiruje. Naravno, postoje knjige koje se bave cjelokupnim srednjim vijekom, poput *Povijesti Hrvata* u izdanju Školske knjige ili Akademijine serije *Hrvatska i Europa*, ali to nisu sinteze, nego zbirke pojedinačnih tekstova raznih autora, koje su ponekad s više, a ponekad s manje uspjeha uklopljene u neku cjelinu. Pisanje sinteze vrlo je teška zadaća i mogu se samo nadati da će naša serija ispuniti tu zadaću.

- 6. Koliko ste osobno zadovoljni dosadašnjom provedbom bolonjskog procesa? Jeste li uočili neke komparativne prednosti ili nedostatke u odnosu na izvedbu studija po starom programu?**

Moje zadovoljstvo provedbom Bolonjskog procesa ovisi o tome što ocjenjujem. Situacija u Hrvatskoj, čini se, nije dobra, a nije dobra niti na razini Sveučilišta u Zagrebu. Mnogi su fakulteti samo frizirali stare programe, a da nisu shvatili, niti primijenili ideju Bolonjskog procesa. Na našem je fakultetu situacija bolja, ali i tu postoje velike razlike među odsjecima. Malobrojni nisu uopće shvatili reformu, a neki je nisu znali dobro provesti. Sa situacijom na Odsjeku za povijest načelno sam zadovoljan, iako i mi imamo nastavnika koji bi se trebali više potruditi. Veliki će test za sve biti uvođenje diplomskih studija, pa će se tek za dvije godine znati kako dobro funkcionira Bolonjski proces. Na vlastitom sam predmetu zadovoljan s rezultatima. Razlika u odnosu na stari način studiranja je da i sam ulažem više truda i vremena u nastavu, ali da i studenti studiraju intenzivnije, pa da je realno očekivati kako će većina završiti u znatno kraćem roku no što je to prije bio slučaj.

- 7. Prema Bolonjskom procesu, svaki kolegij trebao bi imati udžbenik koji je ujedno i ispitna literatura. Nije li pomalo nelogično da se studenti za profesiju koja zahtijeva konstantno čitanje podučavaju iz udžbenika čiji opseg nije veći od nekoliko stotina stranica? Kako pomiriti to razmimolaženje?**

Bolonjski proces zamišljen je tako da studente optereti onime što realno mogu svladati u zadanom roku. Nekada smo imali ogromne popise literature, ali su ispiti bili često četverosemestralni, ponekad šesterosemestralni. Čak i kada su uglavnom postali dvosemestralni, popisi literature nisu se bitno skratili. Mislite li doista da su studenti to sve čitali? Imali smo često prilike uvjeriti se da nisu učili iz knjiga čak i kada su na popisu bile samo dvije ili tri. Ako sada postignemo to da na preddiplomskoj razini (i samo na toj razini) studenti sprema ispit iz jednog udžbenika koji će doista pročitati i naučiti, mislim da smo napravili pomak. Osim toga, sada svi studenti sudjeluju u seminarima, što za dvopredmetne godinama nije vrijedilo, pa i u seminarima moraju čitati. Intenzivnije čitanje moralo bi uslijediti na diplomskom studiju. I na kraju, ako

studenti nisu usvojili naviku čitanja prije dolaska na studij, teško da ćemo im je mi moći usaditi. Zato i nastojimo razredbenim postupkom upisati one koji čitaju i informiraju se i na druge načine. Na nama je, kao nastavnicima, da studentima osiguramo prikladne udžbenike po pristupačnim cijenama, lako dostupne, za preddiplomsku razinu, i dovoljno literature za diplomsku, a na studentima je da čitaju i nauče se služiti literaturom.

PRO TEMPORE

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI

Pro tempore

Časopis studenata povijesti
Godina V, broj 5, Zagreb, 2008.

Glavni i odgovorni urednik

Tomislav Bali

Uredništvo

Tomislav Bali, Mladen Medved, Nikolina Sarić, Tomislav Šušak

Dizajn i priprema za tisak

Andrija Ražnatović

Lektura i korektura

Krunoslava Papirović

Prijevod i sažetaka na engleski jezik

Mladen Medved, Tomislav Šušak

Izdavač

ISHA Zagreb – Klub studenata povijesti

Tisak

Mediaprint-tiskara Hrastić, Zagreb

Naklada

Tiskano u 250 primjeraka

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim radovima izražavaju isključivo stavove autora i ne predstavljaju nužno stavove i mišljenja uredništva i izdavača. Izdavanje časopisa ostvareno je uz novčanu potporu Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Podravka d.d. Koprivnica i Raiffeisen BANK Austria d.d. Zagreb. Časopis je besplatan.

Adresa uredništva:

ISHA Zagreb – Klub studenata povijesti, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb

E-mail:

urednik.protempore@gmail.com